

CHỦ ĐỀ: HÀM SỐ LƯỢNG GIÁC VÀ PHƯƠNG TRÌNH LƯỢNG GIÁC

I. Tóm tắt lý thuyết

Phương trình lượng giác

a. Phương trình lượng giác cơ bản

$$* \sin u = \sin v \Leftrightarrow \begin{cases} u = v + k2\pi \\ u = \pi - v + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}$$

$$* \cos u = \cos v \Leftrightarrow \begin{cases} u = v + k2\pi \\ u = -v + k2\pi \end{cases}, k \in \mathbb{Z}$$

$$* \tan u = \tan v \Leftrightarrow u = v + k\pi, k \in \mathbb{Z}$$

$$* \cot u = \cot v \Leftrightarrow u = v + k\pi, k \in \mathbb{Z}$$

b. Dạng thường gặp:

* Phương trình bậc hai đối với một HSLG:

$$1. a \sin^2 x + b \sin x + c = 0$$

$$2. a \cos^2 x + b \cos x + c = 0$$

$$3. a \tan^2 x + b \tan x + c = 0$$

$$4. a \cot^2 x + b \cot x + c = 0$$

Cách giải:

đặt $t = \sin x / \cos x$ ($-1 \leq t \leq 1$) hoặc $t = \tan x / \cot x$ ($t \in \mathbb{R}$) ta được phương trình bậc hai theo t .

* Phương trình bậc nhất đối với $\sin x$ và $\cos x$: $a \sin x + b \cos x = c$ ($a^2 + b^2 > 0$)

Cách giải:

Chia hai vế của phương trình cho $\sqrt{a^2 + b^2}$, ta được:

$$\frac{a}{\sqrt{a^2 + b^2}} \sin x + \frac{b}{\sqrt{a^2 + b^2}} \cos x = \frac{c}{\sqrt{a^2 + b^2}} \quad (1)$$

$$\text{Đặt } \frac{a}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \cos \alpha; \frac{b}{\sqrt{a^2 + b^2}} = \sin \alpha. \text{ Khi đó}$$

$$\text{Pt(1) thành: } \sin x \cos \alpha + \cos x \sin \alpha = \frac{c}{\sqrt{a^2 + b^2}} \Leftrightarrow \sin(x + \alpha) = \frac{c}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

Phương trình $a \sin x + b \cos x = c$ có nghiệm khi và chỉ khi $a^2 + b^2 \geq c^2$

* Phương trình đẳng cấp bậc hai: $a \sin^2 x + b \sin x \cos x + c \cos^2 x = 0$ ($a^2 + b^2 + c^2 \neq 0$)

Cách giải:

Xét xem $x = \frac{\pi}{2} + k\pi$ có là nghiệm của phương trình không.

Với $x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$ ($\cos x \neq 0$), chia hai vế của phương trình cho $\cos^2 x$ (hoặc $\sin^2 x$) ta được phương trình bậc 2 theo $\tan x$ (hoặc $\cot x$).

* Phương trình đối xứng: $a(\sin x + \cos x) + b \sin x \cos x + c = 0$ ($a^2 + b^2 > 0$)

Cách giải:

Đặt $t = \sin x + \cos x = \sqrt{2} \sin\left(x + \frac{\pi}{4}\right)$, ($|t| \leq \sqrt{2}$) $\Rightarrow \sin x \cos x = \frac{t^2 - 1}{2}$: ta được phương trình bậc hai theo t .

II. Bài tập trắc nghiệm

Nhận biết

Câu 1. Chọn phát biểu sai

A. Hàm số $y = \sin x, y = \cos x, y = \tan x, y = \cot x$ là hàm số lẻ.

B. Hàm số $y = \sin x, y = \cos x$ tuần hoàn với chu kỳ 2π .

C. Hàm số $y = \tan x, y = \cot x$ tuần hoàn với chu kỳ π .

D. Hàm số $y = \sin x, y = \cos x$ có tập giá trị là $[-1; 1]$.

Câu 2. Đồ thị hàm số $y = \cos x, y = \sin x$ là đường

A. Đường thẳng.

B. Cong kín.

C. Parabol.

D. Hình sin.

Câu 3. $x = \frac{\pi}{2} + k2\pi, k \in \mathbb{Z}$ là nghiệm của phương trình

A. $\cos x = 0$.

B. $\cos x = -1$

C. $\sin x = -1$

D. $\sin x = 1$

Câu 4. Tập xác định của hàm số $y = \sin 3x$ là

A. $\mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{k\pi}{3}, k \in \mathbb{Z} \right\}$

B. $\mathbb{R}$

C. $\mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{6} + k\pi, k \in \mathbb{Z} \right\}$

D. $\mathbb{R} \setminus \{0\}$

Câu 5. Tìm khẳng định **đúng**?

A. Hàm số $y = \sin x$ là hàm số chẵn.

B. Hàm số $y = \sin x$ là hàm số tuần hoàn chu kỳ π .

C. Hàm số $y = \sin x$ có giá trị trong khoảng $(-1; 1)$.

D. Hàm số $y = \sin x$ đồng biến trong các khoảng $\left(-\frac{\pi}{2} + k2\pi; \frac{\pi}{2} + k2\pi \right) k \in \mathbb{Z}$.

Câu 6. Tập xác định của hàm số $y = \frac{1}{\sin x - 1}$ là

A. $\mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k2\pi, k \in \mathbb{Z} \right\}$

B. $\mathbb{R} \setminus \{1\}$

C. $\mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi, k \in \mathbb{Z} \right\}$

D. $\mathbb{R} \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} \right\}$

Câu 7. Tập xác định của hàm số $y = \cos \sqrt{x-1} + 2x$ là

A. $[1; +\infty)$.

B. $(1; +\infty)$.

C. $(-\infty; 1)$.

D. $\mathbb{R}$.

Câu 8. Tìm khẳng định **sai**?

A. Hàm số $y = \cos x$ là hàm số chẵn.

B. Hàm số $y = \cos x$ là hàm số tuần hoàn chu kỳ 2π .

C. Hàm số $y = \cos x$ có đồ thị là đường hình sin.

D. Hàm số $y = \cos x$ đồng biến trên tập xác định.

Câu 9. Khẳng định đúng là

A. $\cos x \neq 1 \Leftrightarrow x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$

B. $\cos x \neq 0 \Leftrightarrow x \neq \frac{\pi}{2} + k\pi$

C. $\cos x \neq -1 \Leftrightarrow x \neq -\frac{\pi}{2} + k2\pi$

D. $\cos x \neq 0 \Leftrightarrow x \neq \frac{\pi}{2} + k2\pi$

Câu 10. Khẳng định nào sau đây là **sai**?

A. $\sin x = -1 \Leftrightarrow x = -\frac{\pi}{2} + k2\pi$

B. $\sin x = 0 \Leftrightarrow x = k\pi$

C. $\sin x = 0 \Leftrightarrow x = k2\pi$

D. $\sin x = 1 \Leftrightarrow x = \frac{\pi}{2} + k2\pi$

Câu 11. Hàm số $y = \cos x$ đồng biến trong đoạn nào dưới đây?

A. $\left[0; \frac{\pi}{2} \right]$

B. $[\pi; 2\pi]$

C. $[-\pi; \pi]$

D. $[0; \pi]$

Câu 12. Khẳng định nào sau đây là **đúng**?

- A. Hàm số $y = \tan x$ có tập xác định là $\mathbb{R}$.
- B. Hàm số $y = \tan x$ là hàm số tuần hoàn chu kì 2π .
- C. Giá trị của hàm số $y = \tan x$ tại $\frac{3\pi}{4}$ là 1.
- D. Hàm số $y = \tan x$ đồng biến trên tập xác định.

Câu 13. Tập xác định của hàm số $y = \frac{1}{\cos x + 2}$ là

- A. $\mathbb{R}$.
- B. $\mathbb{Z}$.
- C. $\mathbb{R} \setminus \{-2\}$
- D. $\emptyset$

Câu 14. Cho $k \in \mathbb{Z}$. Các điểm mà hàm số $y = \frac{1}{1 + \cos x}$ không xác định là

- A. $x = k2\pi$
- B. $x = \frac{\pi}{2} + k2\pi$
- C. $x = -\frac{\pi}{2} + k2\pi$
- D. $x = \pi + k2\pi$

Câu 15. Trong các khẳng định sau khẳng định nào **sai**?

- A. Hàm số $y = \cot x$ là hàm số lẻ.
- B. Hàm số $y = \cot x$ là hàm số tuần hoàn chu kì π .
- C. Hàm số $y = \cot x$ có tập giá trị là $\mathbb{R}$.
- D. Hàm số $y = \cot x$ đồng biến trên tập xác định.

Thông hiểu

Câu 16. Giá trị của tham số m để phương trình $2\sin x - m = 0$ có nghiệm là

- A. $m \leq -2$ hoặc $m \geq 2$
- B. $-2 \leq m \leq 2$
- C. $m < 2$
- D. $m \geq 2$

Câu 17. Các nghiệm của phương trình $\sin 2x = \frac{1}{2}$ trong khoảng $\left(\pi; \frac{3\pi}{2}\right)$ là

- A. $\frac{13\pi}{12}$ và $\frac{7\pi}{6}$
- B. $\frac{17\pi}{12}$ và $\frac{7\pi}{4}$
- C. $\frac{17\pi}{12}$ và $\frac{13\pi}{12}$
- D. $\frac{7\pi}{4}$ và $\frac{7\pi}{6}$

Câu 18. Trong các phương trình sau đây phương trình nào vô nghiệm

- A. $\sin x + \cos x = 2$
- B. $\sin^2 x - 5\sin x + 4 = 0$
- C. $\sin x = 2\cos x$
- D. $\sin x - 2\cos x = 1$

Câu 19. Tìm tất cả các giá trị của tham số thực m sao cho phương trình $(\sqrt{3}\cos x + 2)(3\sin x - m + 1) = 0$ có nghiệm?

- A. $m \leq -2$ hoặc $m \geq 4$.
- B. $-2 \leq m \leq 4$.
- C. $-4 \leq m \leq 2$.
- D. $\forall m \in \mathbb{R}$.

Câu 20. Số nghiệm thực của phương trình $\cos\left(2x + \frac{\pi}{6}\right) = -\cos x$ với $x \in (0; 2\pi)$ là

- A. 3.
- B. 6.
- C. 5.
- D. 4.

Câu 21. Gọi $x_1; x_2$ lần lượt là nghiệm dương nhỏ nhất và nghiệm âm lớn nhất của phương trình $2\sin 2x + \sqrt{3} = 0$. Tính giá trị của biểu thức $P = x_1 + 2x_2$.

- A. $P = \frac{7\pi}{6}$.
- B. $P = \frac{\pi}{3}$.
- C. $P = \frac{5\pi}{6}$.
- D. $P = \frac{2\pi}{3}$.

Câu 22. Gọi $M; m$ lần lượt là giá trị lớn nhất và giá trị nhỏ nhất của hàm số $y = -2\sin x + 3$. Tính $S = M + m$.

- A. $S = 5$
- B. $S = 6$
- C. $S = 4$
- D. $S = 8$

Câu 23. Cho ba hàm số $f(x) = \sin x$; $g(x) = \cos x$; $h(x) = \tan x$. Tìm các hàm số đồng biến trong khoảng $\left(-\frac{\pi}{4}; \frac{\pi}{4}\right)$.

A. Hàm số $f(x)$ và $g(x)$.

B. Hàm số $f(x)$ và $h(x)$.

C. Hàm số $g(x)$ và $h(x)$.

D. Cả ba hàm số $f(x)$; $g(x)$ và $h(x)$.

Câu 24. Số nghiệm thực của phương trình $2\cos\left(x + \frac{\pi}{6}\right) = 1$ với $x \in (0; 2\pi)$ là

A. 1

B. 2

C. 3

D. 4

Câu 25. Hàm số nào sau đây là hàm số chẵn?

A. $y = 4\sin x \cdot \tan 2x$

B. $y = \tan x - \sin x$

C. $y = 2\sin 2x + 3$

D. $y = 3\sin x + \cos x$

Câu 26. Phương trình $\tan^2 x = 3$ có nghiệm là

A. $x = -\frac{\pi}{3} + k\pi$

B. $x = \pm \frac{\pi}{3} + k\pi$

C. vô nghiệm

D. $x = \frac{\pi}{3} + k\pi$

Câu 27. Nghiệm của phương trình $\sin x \cdot (2\cos x - \sqrt{3}) = 0$ là

A. $\begin{cases} x = \pm \frac{\pi}{6} + k\pi \\ x = k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

B. $\begin{cases} x = \pm \frac{\pi}{6} + k\pi \\ x = \frac{\pi}{2} + k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

C. $\begin{cases} x = \pm \frac{\pi}{3} + k\pi \\ x = \frac{\pi}{2} + k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

D. $\begin{cases} x = \pm \frac{\pi}{3} + k\pi \\ x = k\pi \end{cases} (k \in \mathbb{Z}).$

Câu 28. Phương trình $\sqrt{3} \cdot \tan x + 3 = 0$ có nghiệm là

A. $x = \frac{\pi}{3} + k\pi$

B. $x = -\frac{\pi}{3} + k2\pi$

C. $x = \frac{\pi}{6} + k\pi$

D. $x = -\frac{\pi}{3} + k\pi$

Câu 29. Phương trình $2\sin x - m = 0$ vô nghiệm khi m

A. $m > 1$

B. $m < -2$ hoặc $m > 2$

C. $m < -1$

D. $-2 \leq m \leq 2$

Câu 30. Tập xác định của hàm số $y = \tan\left(2x + \frac{\pi}{6}\right)$ là

A. $\mathbb{R} \setminus \left\{\frac{\pi}{12} + k\pi, k \in \mathbb{Z}\right\}$

B. $\mathbb{R} \setminus \left\{\frac{\pi}{6} + \frac{k\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}\right\}$

C. $\mathbb{R} \setminus \{k2\pi\}$

D. $\mathbb{R} \setminus \left\{\frac{\pi}{12} + \frac{k\pi}{2}, k \in \mathbb{Z}\right\}$

Câu 31. Phương trình nào sau đây vô nghiệm?

A. $\sqrt{3}\sin 2x - \cos 2x = 2$

B. $3\sin x - 4\cos x = 5$

C. $\sin x = \cos \frac{\pi}{4}$

D. $\sqrt{3}\sin x - \cos x = -3$

Câu 32. Phương trình $\cos x - \sqrt{3}\sin x = 0$ có nghiệm là

A. $x = \frac{\pi}{6} + k\pi$

B. Vô nghiệm

C. $x = -\frac{\pi}{6} + k2\pi$

D. $x = \frac{\pi}{2} + k\pi$

Câu 33. Điều kiện để phương trình $m \cdot \sin x - 3\cos x = 5$ có nghiệm là

A. $m \geq 4$

B. $-4 \leq m \leq 4$

C. $m \geq \sqrt{34}$

D. $\begin{cases} m \leq -4 \\ m \geq 4 \end{cases}$

Câu 34. Chu kỳ của hàm số $y = \sin 2x$ là

A. π

B. 2π

C. $\frac{\pi}{2}$

D. 4π

Câu 35: Giá trị lớn nhất, giá trị nhỏ nhất của hàm số $y = 2\sin(x + \frac{\pi}{6}) + 3$

A. $y_{\max} = 5; y_{\min} = 1$

B. $y_{\max} = 5; y_{\min} = -1$

C. $y_{\max} = 3; y_{\min} = 1$

D. $y_{\max} = 3; y_{\min} = -1$

Vận dụng

Câu 36: Giá trị lớn nhất của hàm số $y = 1 - 2\cos x - \cos^2 x$ là

A. 2

B. 5

C. 0

D. 3

Câu 37: Giá trị nhỏ nhất và giá trị lớn nhất của hàm số $y = 4\sqrt{\sin x + 3} - 1$ lần lượt là

A. $\sqrt{2}$ và 2

B. 2 và 4

C. $4\sqrt{2}$ và 8

D. $4\sqrt{2} - 1$ và 7

Câu 38: Giá trị nhỏ nhất của hàm số $y = \sin^2 x - 4\sin x - 5$ là

A. -20

B. -9

C. 0

D. -8

Câu 39: Nghiệm của phương trình lượng giác $2\sin^2 x - 3\sin x + 1 = 0$ thỏa điều kiện $0 \leq x < \frac{\pi}{2}$ là

A. $x = \frac{\pi}{3}$

B. $x = \frac{\pi}{2}$

C. $x = \frac{\pi}{6}$

D. $x = \frac{5\pi}{6}$

Câu 40: Điều kiện xác định của hàm số $y = \frac{\cot x}{\cos x}$ là

A. $x = \frac{\pi}{2} + k\pi$

B. $x = k2\pi$

C. $x = k\pi$

D. $x \neq k\frac{\pi}{2}$

Câu 41: Hàm số nào sau đây có đồ thị nhận Oy làm trục đối xứng?

A. $y = (x^2 + 1)\sin x$

B. $y = (x^3 + x) \cdot \tan x$

C. $y = |x| \cdot \cot 2x$

D. $y = (2x + 1)\cos x$

Câu 42: Hàm số $y = 1 + \sin^2 x$ có chu kỳ là:

A. $T = \frac{\pi}{2}$

B. $T = 4\pi$

C. $T = 2\pi$

D. $T = \pi$

Câu 43: Tìm m để phương trình $5\cos x - m\sin x = m + 1$ có nghiệm.

A. $m \leq -13$

B. $m \leq 12$

C. $m \leq 24$

D. $m \geq 24$

Câu 44: Hàm số $y = \frac{\cos x}{2 + m \cdot \cos x}$ xác định với mọi $x \in \mathbb{R}$ khi nào?

A. $|m| \geq 2$

B. $|m| > 2$

C. $|m| < 2$

D. $|m| \leq 2$

Câu 45: Phương trình $\tan^2 x - 2m \cdot \tan x + 1 = 0$ có nghiệm khi và chỉ khi

A. $m \neq \pm 1$

B. $\begin{cases} m \leq -1 \\ m \geq 1 \end{cases}$

C. $-1 \leq m \leq 1$

D. $m \neq \pm 4$

Vận dụng cao

Câu 46: Với giá trị nào của m thì phương trình $\cos 2x - (2m + 1)\cos x + m + 1 = 0$ có nghiệm

$x \in \left(\frac{\pi}{2}; \frac{3\pi}{2}\right)$?

A. $0 < m < 1$

B. $-1 \leq m < 0$

C. $\frac{1}{2} < m \leq 1$

D. $-1 \leq m \leq \frac{1}{2}$

Câu 47: Phương trình $\cos^2 x + \cos^2 2x + \cos^2 3x + \cos^2 4x = 2$ tương đương với phương trình

A. $\cos x \cdot \cos 2x \cdot \cos 4x = 0$

B. $\cos x \cdot \cos 2x \cdot \cos 5x = 0$

C. $\sin x \cdot \sin 2x \cdot \sin 4x = 0$

D. $\sin x \cdot \sin 2x \cdot \sin 5x = 0$

Câu 48: Xác định m để phương trình $m \cdot \cos^2 x - m \cdot \sin 2x - \sin^2 x + 2 = 0$ có nghiệm.

- A. $\begin{cases} m \leq -1 \\ m \geq 2 \end{cases}$ B. $\begin{cases} m \leq -2 \\ m \geq 0 \end{cases}$ C. $-3 \leq m \leq 1$ D. $-\frac{1}{2} \leq m \leq \frac{3}{2}$

Câu 49. Chu kì của hàm số $y = \cos x \cdot \cos 5x + \sin 2x \cdot \sin 4x$ là

- A. $T = 2\pi$ B. $T = \pi$ C. $T = \frac{\pi}{2}$ D. $T = 4\pi$

Câu 50. Chu kì của hàm số $y = \cos^4 x + \sin^4 x$ là

- A. $T = 4\pi$ B. $T = 2\pi$ C. $T = \frac{\pi}{4}$ D. $T = \frac{\pi}{2}$